Zaterdag 17 Juli 1943 DAGBLAD 60ste Jaargang, No. 3954

AMIGOE DI CURAÇAO

Dit blad verschijnt dagelijks (behalve 's Zondags). Abonnementsprijs voor het Staatsdeel f 1.50 per maand [Aruba f 2.—] bij vooruitbetaling. Afzonderlijke nummers f 0.10.

Hoofdredacteur: Dr. JOH. HARTOG. Spreekuur van de Redactie 16—18 uur. Redactie Tel. 1858. Uitgeefster: Paulus-drukkerij, tel. 1550. Bureaux: Conscientiesteeg 27—29. Adres: Postbus 80, Willemstad.

Kantoor voor Redactie en Administratie Gebiedsdeel Aruba: J. E. CROES, Postbus 14, Nassaustraat, Oranjestad, Telef. 38. Kantoor voor Administratie Gebiedsdeel Bonaire: M. L. BOOI. Bredestraat, Kralendijk.

Geallieërde Militaire Regering op Sicilië.

Caltagirone, Lentini, Scordia, Grammichele op Sicilië genomen.

Russen maken 10 tot 15 kilometer voortgang bij nieuwe aanval.

Hevige bestoking van Munda uit de lucht.

„DUITSLAND IS REEDS VERSLAGEN", ZEGT GIRAUD.

Generaal Henri Honoré Giraud zeide op een persconferentie in Ottawa, dat „Duitsland verslagen is; al wat het nog moet doen is zijn nederlaag erkennen".

Giraud zeide: „Ik wens een sterk Frans leger, zo sterk als maar kan om Frankrijk binnen te rukken met onze Noordamerikaanse, Britse en Canadese vrienden en mijn land te bevrijden. Vervolgens wil ik naar Duitsland gaan om alle Franse krijgsgevangenen en burgers die voor werk zijn opgeroepen, te bevrijden".

Hieraan voegde de Generaal toe: „De situatie is op het ogenblik goed. Ik voorspel, dat Sicilië een ernstige slag voor de Duitsers zal zijn. Doch Gij moet niet vergeten, dat Sicilië het eerste toneel van het eerste bedrijf is waarin de Canadezen een grotere rol zullen spelen. Ik kan niet voorspellen wanneer de oorlog afgelopen zal zijn, maar ik weet dat hij zal eindigen met de algehele instorting van Duitsland en Japan. Ik noem Italië niet. Italië is reeds bezig in te storten." (Ottawa, (AP) 16.7).

STAAT VAN OORLOG.

Het Zwitserse telegraaf-agentschap zeide in een bericht uit Rome, dat volgens het staatsblad de staat van oorlog afgekondigd is in zekere zones van de provincies Napels, Avellino, Benefinto, Salerno, Potenza en Matera, die tot nu toe nog niet onder de speciale oorlogsbepalingen vielen (Bern, (AP) 16.7).

ITALIAANSE KLACHTEN.

Italiaanse gevangenen klagen op bittere wijze over het verdedigingsstelsel op Sicilië, **waardoor zij in de frontlinie werden geplaatst met Duitse mijnenvelden in de rug.** Zij zeiden, dat de Duitsers weigerden hun te zeggen waar de mijnen lagen en ver achter bleven, terwijl de Italianen de eerste schok van de Geallieerde aanvallen moesten opvangen. De Italianen leden vele verliezen toen zij zich door de mijnenvelden moesten terugtrekken (Geallieerd Hoofdkwartier in Noord-Afrika, (AP) 16.7).

BOODSCHAP ROOSEVELT & CHURCHILL STELT GEEN TIJDLIMIET.

Roosevelt heeft thans een persconferentie voor de radio gehouden. Hierbij werd hem de vraag gesteld of er in de boodschap, die hij tezaam met Churchill aan het Italiaanse volk gezonden had, ook een tijdlimiet gegeven was, omdat het de algemene opinie was, dat de boodschap min of meer als een ultimatum bedoeld was. Roosevelt zeide hierop, dat er geen tijdgrens was opgegeven, omdat dit steeds onmogelijk is, wanneer men de reactie van een heel volk verwacht. Volgens Roosevelt gaf de verslaggever ook de algemene opinie niet juist weer (Washington, (AP) 17.7)

BIJEENKOMST HITLER — MUSSOLINI?

Een buitenlandse diplomatieke bron zeide, dat Hitler — na het commando over het mislukte Kursk-offensief te hebben laten varen en een dringende militaire bespreking in Berlijn gehouden te hebben — de Duitse hoofdstad verlaten heeft op weg naar een onbekende bestemming. Dit deed de mening post vatten, dat hij een ontmoeting zal hebben met Mussolini over de Italiaanse nederlagen. Er is geen bevestiging van een bijeenkomst tussen de twee dictators. De zegsman zeide echter, dat volgens geruchten van het vasteland, zij regelingen getroffen hebben voor een bijeenkomst in de Brennerpas of te Berchtesgaden.

De zegsman zeide voorts, dat volgens ondergrondse berichten van het vasteland, Hitler en zijn adviseurs ervan overtuigd werden bij de besprekingen te Berlijn, dat er vóór 1944 geen invasie van Europa uit het Westen kan komen (Londen, (AP) 16.7).

DE SLAG OM OREL.

De grote Duitse basis te Orel in Midden-Rusland onderging een hevige aanval van Russische kant. De aanval werd van drie zijden ondernomen. De Russische troepen attaqueerden de stad van achteren, stieten op de stad ter Noorderzijde en drongen op van de Oostkant. Verderop hebben de Russen de Duitse voorraden aan materiaal en manschappen vernield. Het was een Russische zomer-offensief, zoals nog niet gehouden was. Drie dagen, nadat de Geallieerden Sicilië hadden geïnvadeerd, steeg de aanval ten top. Aan de Oostkant is men thans op ongeveer 35 km. van Orel; aan de Noordzijde is men er een 50 km. vandaan. Volgens de laatste berichten, die van officiële Russische zijde werden ontvangen, zijn de Russen vooral aan de Zuidzijde dichter bij de stad gekomen dan ooit. Afgaande op Duitse berichten zou men zeggen, dat er ook een Russisch offensief gaande is in de buurt van Leningrad. De Duitse radio van Berlijn geeft een DNB-bericht, volgens hetwelk de Russen ten Zuiden van de oude tsaristische hoofdstad uit [St. Petersburg, Leningrad — Red.] een aanval gelanceerd hadden, nadat ze eerst heftig met kanonvuur hadden gewerkt om het veld schoon te vegen van wat hun in de weg zou kunnen komen. Hetzelfde DNB-bericht zegt evenwel, dat de Russen toch teruggedrongen zouden zijn. (Londen, (AP) 17.7).

Ten Zuiden en ten Noorden van Orel trachten de Russen hun colones samen te trekken. De basis van Orel is een 400 km. ten Zuiden van Moskou gelegen en zoals men zich herinnert hebben de Duitsers gepoogd van hier uit hun wanhoopsaanval van de 5e Juli jongstleden te doen teneinde de Russen van Kursk af te snijden. De Duitsers gaven thans voor het eerst toe, dat er bressen waren geslagen in hun linies in deze buurt, zonder er de stereotiepe mededelingen aan toe te voegen, dat de bressen gedicht waren. De Duitsers noemen de Russische aanval slechts een poging om zich te herstellen en om de druk in de buurt van Kursk te verlichten. Het nieuwe front, aldus het bericht, is thans ongeveer 200 km. naar het Noorden uitgebreid en raakt thans tot aan Sukhinitsji de Russen erin geslaagd zijn een doorbraak te forceren in de Duitse linies, maar dat deze doorbraken van zeer geringe omvang zijn en dat het gevecht voortwoedt. (Londen, (AP) 17.7).

HET RUSSISCHE OFFENSIEF BIJ OREL.

In een tegen-offensief als tijdens de zomer tevoren niet gezien werd nadert het Rode leger Orel uit het Noorden en Oosten met een machtige operatie waardoor de Duitsers gedreven werden in de van regen doordrenkte wouden en velden.

Na drie dagen vechten hebben de Russen punten bereikt op ongeveer 60 kilometer ten Noorden van Orel en 40 kilometer ten Oosten ervan, aldus het Russische communiqué. Andere Russische divisies verkleinden intussen de vijandelijke wig bij Belgorod en sloegen het Duitse offensief af, dat verwoed werd voortgezet. De Duitsers wierpen op wanhopige wijze grotere tanks in de strijd — onder andere ook de Ferdinando's van 70 ton — doch deze ondergingen het zelfde lot als de lichtere. De totale Duitse tankverliezen bedragen thans 3052, terwijl het totale aantal neergeschoten vijandelijke vliegtuigen 1686 bedraagt.

Het Russische tegen-offensief ten Oosten van Orel begon vroeg 's morgens in de regen. De Russen moesten eerst door de mijnenvelden heen, welke de Duitsers hier vrijelijk hebben uitgestrooid. Hierbij werd men bestookt door een hevig Duits vuur en aanvallen van de Luftwaffe, die op één dag 1500 vluchten uitvoerde. De Russen maakten bekend, dat de Duitsers niet alleen tijger-tanks van 60 ton in de strijd zonden, doch ook zwaardere van 70 ton — de zogenaamde Ferdinando's. Deze hebben hetzelfde kanon van 88 millimeter als de Tijgers, doch hebben een dikkere bepantsering. De Russen ontdekten, dat de Ferdinando's trefbaar zijn op dezelfde plaatsen — de flanken en de achterzijde — als de Tijgers; en reeds hebben zij er een aantal van vernield.

Terwijl de Russen een tegen-offensief ondernemen aan het Noordelijk einde van de Kursk-bult, zetten de Duitsers hun offensief aan het Zuidelijk einde voort in de streek van Belgorod. De Duitsers pogen tegelijk in Noordelijke richting op te dringen, aangezien zij de wig van tanks in elke richting willen uitbreiden. Doch de Russen zijn er op sommige punten in geslaagd wiggen te drijven in de Duitse wig met gevolg; dat het initiatief dikwijls wisselt. (Moskou (AP) 16.7).

MEMORANDUM LITAUSE BISSCHOPPEN AAN BEZETTINGSOVERHEID.

Protest tegen inperking van vrijheden op gebied van school, pers en sport door de Katholieke Bisschoppen in Litauen.

Eerst thans wordt te Londen een memorandum bekend gemaakt, dat door de Litause bisschoppen in October verleden jaar aan het Commissariaat-Generaal te Kaunas (Kovno) is overhandigd. Het memorandum werpt licht op de verhouding tussen de kerk en de Duitse autoriteiten in Litauen.

Het document zegt, dat de Bisschoppen op hun jaarlijkse conferentie de situatie der katholieken in Litauen hebben besproken en dat Zij overeen kwamen om Dr. Von Renteln van hun bevindingen op de hoogte te stellen. Vooral wat de beperkingen van vrijheden ten aanzien van het katholiek onderwijs betreft; waren de Bisschoppen allesbehalve tevreden.

Het handvest der Bisschoppen bestaat uit 7 punten, die elk ampel besproken worden, te weten: 1. De beztingen der kerk; 2. de ontvoering van Litause arbeiders naar Duitse oorlogsindustrieën, 3. de inschrijving van studenten van Litause hogere inrichtingen van onderwijs voor arbeid in het vreemde (Duitsland natuurlijk), 4. de moeilijkheden aan het onderwijs in de godgeleerdheid in de weg gelegd door de Duitse bezettingsautoriteiten, 5. de moeilijkheden in de weg gelegd aan de werkzaamheden van religieuzen in de Litause scholen, 6. de censuur die geoefend wordt op de katholieke pers in Litauen, 7. de miskenning van gewaarborgde vrijheden voor de kerkelijke instellingen in Litauen.

De Bisschoppen besluiten, dat zelfs al zou er geen Concordaat bestaan, de Kerk toch het onmiskenbaar recht zou hebben om eigen organisaties te stichten ter bevordering van het geestelijk leven, school-, pers- en sportinstellingen onlosmakelijk mede samenhangen. De Bisschoppen dringen er bij den Commissaris op aan, dat hij stappen neme de nodige herzieningen te treffen (Londen, (AP) 17.7).

HULL ONTKENT.

Cordell Hull ontkende als fantastisch het gepubliceerde bericht, dat Roosevelt bij twee gelegenheden aan Churchill zou hebben gevraagd om Generaal Charles de Gaulle, den Leider der Strijdende Fransen, te laten arresteren. Hij zeide op een persconferentie, dat geen enkel persoon in de Noordamerikaanse Regering zelfs gedroomd of in de verste verte gedacht had over een dergelijke maatregel (Washington, (AP) 16.7).

Deze krant is gedeeltelijk ongecorrigeerd.

Het nieuws van vandaag.

De Geallieerde invasie van Sicilië is reeds zo ver gevorderd, dat Generaal Dwight D. Eisenhower een militaire regering benoemd heeft om de veroverde gebieden te besturen. Deze regering zal de naam hebben van Amgot (afgekort van Allied Military Government Organization) en is samengesteld uit Noordamerikaanse en Britse officieren, die speciaal voor deze taak opgeleid zijn.

Hoofd van de Amgot op Sicilië is de Britse Generaal-Majoor Lord Rennel. Brigadier Generaal Frank McSherry van het Noordamerikaanse leger is waarnemend hoofd, die Lord Rennel zal bijstaan. De Amgot staat echter onder het gezag van Generaal Sir Harold Alexander als Militair Gouverneur van Sicilië.

De officiële verklaring zeide, dat het fascisme door de regering uit alles gebannen zal worden. De bezette provincies en steden zullen worden bestuurd door hun eigen overheden, die geen actief lid zijn van de fascistische partij. Alle wetten, die gebaseerd zijn op rassen- of kleuren-onderscheid zullen worden tenietgedaan. Binnen de militaire noodzakelijkheid zal de vrije pers en het vrije woord worden aangemoedigd. Zij die beschuldigd worden van misdaden tegen de Geallieerde zullen worden berecht door Geallieerde Militaire Rechtbanken.

De vrijheid van godsdienst zal bestaan en de positie van de Rooms Katholieke Kerk en alle godsdienstige instellingen zullen worden gerespecteerd.

Van de eigenlijke strijd op Sicilië kan weer gemeld worden, dat vordering is gemaakt. De steden Caltagirone, Lentini, Scordia en Grammichele werden veroverd.

In de sectoren van Agrigento en Catania wordt slag geleverd tegen de vijandelijke strijdkrachten, die krachtiger dan tevoren weerstand bieden. Over geheel Sicilië werden vijandelijke verbindingswegen en militaire objecten door de Geallieerde luchtmacht aangevallen. Ook het Italiaanse vasteland zelf werd weer van Noord tot Zuid bestookt, zowel door vliegtuigen uit Engeland, uit Noord-Afrika als uit het Midden-Oosten.

Volgens de officiële bekendmaking van Moskou zijn de Russen gisteren nog 10 tot 15 kilometer gevorderd met hun offensief in de Orel-sector. 11 Vijandelijke tegenaanvallen werden afgeslagen met hevige verliezen voor de nazies.

In het gebied van de Stille Oceaan wordt Munda op verwoede wijze uit de lucht aangevallen en op Nieuw Guinea dringen de Geallieerde woudvechters steeds meer op naar Salamaua.

Het Mexicaanse synarchisme: zijn oorsprong en idealen.

Het Synarchisme wil in Mexico de Katholieke Democratische gedachte voorstaan.

Synarchisme verwerpt Communisme en Totalitarisme, doch aanvaardt natuurwet en christelijke leer als richtsnoer tegen het economisch liberalisme

Het Mexicaanse Synarchisme is geen katholieke partij en het wenst geen geestelijken in zijn gelederen.

door
JOHN O. BRIEN, PRIESTER.

De katholieke Priester, John A. O'Brien, professor aan de Notre Dame Universiteit, Indiana (U.S.A.), heeft verschillende maanden doorgebracht in Mexico ter bestudering van de in 1937 ontstane beweging van het Synarchisme, een principieel christelijke, zelfs katholieke beweging, die tegen communisme, liberalisme en totalitarisme in, het Mexicaanse volk volgens zijn eigen geestelijke tradities wil herenigen. O'Brien schrijft hierover in het Spaanse blad „Revista Católica" het volgende interessante artikel, dat wij in vertaling overnemen.

Gedurende het bestuur van Lázaro Cárdenas stelde het federaal Gouvernement alles in het werk om een eeuwen oude Mexicaanse traditie uit te roeien door een Communistisch regiem in het leven te roepen. De politieke, maatschappelijke, economische en godloochenende ideologie van Karl Marx ontving een verering die nauwelijks minder was dan in Moskou zelf. Diego de Rivera en José Clemente Orozco schilderden in de meest schrikaanjagende bewoordingen hun mededelingen van klassenstrijd, haat tegen de bezittingen en godsdienst-versmading, op de muren van het Paleis van Schone Kunsten, van het Nationaal Paleis alsook van het Nationaal Lyceum in de Mexicaanse hoofdstad.

Handelslieden en industriëlen werden slachtoffers van de wetten op het werk, geïnspireerd door den opruier Lombardo Toledano, wiens syndicaten poogden de revolutionnaire beweging begonnen door Cárdenas, te doen voorkomen als hebbende de goedkeuring des volks. Door haat te inspireren tegen bezitters, en bespotting van de godsdienst, zó werden Toledano en zijn syndicaten de voorlopers van de communistische aanslag op de bestaande orde.

Terwijl in sommige Staten en dan nog maar aan weinig geestelijken werd toegestaan hun geestelijk ambt te oefenen, werd dit in andere staten volkomen en zonder uitzondering geweigerd. Geen enkele religieuze school mocht haar poort openen.

Eens te meer werd de Kerk naar de catacomben verwezen.

Wanhopige pogingen werden aangewend om van de scholen propagandabureaux te maken, waar der jeugd de Marxistische ideologie werd opgedrongen. In een vergadering van het comité van Culturele Betrekkingen met Latijns Amerika, in 1936 in Mexicostad gehouden, verklaarde de Minister van Opvoeding openlijk, dat het Gouvernement beoogde de Communistische leer in alle scholen te onderwijzen.

„Er zijn vele soorten van Communisme" — opperde een Noordamerikaanse gedelegeerde, — „welk soort wilt gij onderwijzen en toepassen in Mexico?"

Zonder aarzelen antwoordde de Minister: „In alle scholen van de laagste tot de hoogste wordt het Communisme van Karl Max onderwezen."

Deze poging van Cárdenas, Toledano en een kliekje van zichzelf zoekende personen, om de traditie van Mexico uit te roeien en de godsdienst van het grootste deel van het volk te verdelgen, om dan het Sovjet systeem ervoor in de plaats te stellen, riep de synarchistische beweging in het leven.

Het woord „synarchisme" — dat „met orde" betekent — en is samengesteld uit twee Griekse woorden: „syn" (met) en „arche" (bestuur of orde), stelt zich derhalve tegenover Anarchie, dat „zonder orde" betekent. Alhoewel de betekenis van het woord duidelijk is komt het nochtans vreemd voor aan oningewijden.

Ik denk, dat de naam van de partij geen gelukkige keuze is, het eindigt immers op hetzelfde „isme" als de drie schandelijke woorden: nazisme, communisme, fascisme. Ik zou voorstellen „Katholieke Democratie", als beter de karakteristieke essentie van de beweging en het doel van al haar middelen aanduidend. Indien deze naam aanvaard ware, zou veel meer van de achterdocht, waaronder het lijdt, vervallen.

De synarchisten groeten door de arm over de borst te kruisen, zodat de rechterhand bijna de linkerschouder raakt. Deze groet heeft men bestempeld als een gewone diagonale variatie van de nazie- en fascistengroet. Doch in werkelijkheid geeft dit te kennen, dat de werkman een last van de schouders werpt. Het is een symbool van den landbouwer, die uit zijn staat van lastdier emancipeert.

Stichting van het synarchisme.

De Nationale Synarchistische Unie werd opgericht 23 Mei 1937, in een sa-

menkomst van drie advocaten — Manuel Zermeño, José Trueba Olivares en Salvador Abascal — met een landbouwer José Antonio Urquiza. In deze vergadering werd besloten op te werpen tegen de klassenstrijd, de anarchie en godsdienst-vervolging, die de apostelen van het communisme hadden ontketend. Derhalve was het de baanbreker voor het vestigen van een Christelijke maatschappelijke orde. Ieder van hen is aan het hoofd geweest van de nieuwe beweging. Urquiza was de eerste, zijn ambtsperiode plotseling eindigde door de hand van een moordenaar. Olivares, die hem opvolgde, is nu het hoofd van de synarchistische landbouw-kolonie in de Staat Sonora.

Zermeño, die toen volgde, heeft zijn advocatuur hervat en is thans lid van de Nationale Raad der partij. Zijn opvolger, Abascal, vertrok met 400 synarchisten naar Baja California, en stichtte daar een kolonie met goedkeuring van President Manuel Avila Camacho. De huidige leider is Manuel Torres Buenos, een jonge advocaat van 30 jaar, die met zijn bejaarde moeder leeft.

De Synarchisten veroordelen communisme, totalitarisme, dictatuur en tyrannie, verwerpen scheiding tusschen linksen en rechtsen, en beogen de eenheid van het Mexicaanse volk, gebaseerd op zekere leidende beginselen, overeenkomstig de Mexicaanse overleveringen en gewoonten. Zij houden de leer van het persoonlijk eigendom volgens de natuurwet en de Christelijke principen. Maar zij veroordelen de onrechtvaardigheden en privileges, die het gevolg zijn van het economisch liberalisme.

Wat beogen de Synarchisten? Hun organisatie.

In de plaats van klassenstrijd — het wapen, dat de Communisten zo gretig hanteren om hun revolutionnair doel te bereiken — stellen de Synarchisten het bestendigen van een wettige en effecieve samenwerking tussen kapitaal en arbeid. Ze pogen de principen van de Pausen Leo XIII en Pius XI toe te passen, opdat er een volledige, maatschappelijke rechtvaardigheid in fabrieken en boeren-bedrijven besta. Een bizondere waarde hechten zij aan de waardigheid van de menselijke persoon en als de eerste plicht van het kapitaal, het uitbetalen van een loon dat de werklieden in staat stelle behoorlijk rond te komen. De dagloner, die zo dikwijls uitgebuit en bedrogen werd, is het voorwerp van een speciale bezorgdheid.

Wij gaan met kalmte te werk", zeide een hunner leiders in de hoofdstad. „Wij hebben een nationaal comité, dat alles bestuurt. Vervolgens hebben we regionale comité's ongeveer overeenkomstig de verschillende Staten. Dezen besturen de gemeentelijke comité's, die op hun beurt weer het werk van plaatselijke subcomité's leiden. Wij menen, dat het eerste vereiste tot succes, het systematisch organiseren is van alle klassen, vooral van de lands- en werklieden.

De beweging heeft meer dan een half millioen leden geregistreerd. En iedere dag komen er zich steeds meer en meer aanmelden, aangetrokken door de grond-principen van de beweging, welke een natuurlijke spontane oproep zijn tot de lands- en werklieden, die zo dikwijls uitgebuit werden door vreemde organisaties en ook door eigen politiekelingen.

„Is het synarchisme een politieke beweging?" vroeg ik aan een leider.

„Neen, antwoordde hij, wij houden ons met opzet buiten alle politieke partijen, maar zijn bereid samen te werken met alle activiteiten die het algemeen welzijn van het volk behartigen."

„Wij houden onze vergaderingen op democratische, geordende en vreedzame wijze. Geen enkele Synarchist draagt wapenen, want wij veroordelen wapen-geweld, dat al zo veel leed over ons land bracht."

„Er bestaat een geheime vrees in sommige kringen van Mexico en de Verenigde Staten, zeide ik tot een partijleider in Puebla, — dat uw organisatie onder de invloed staat van nazies, fascisten en falangisten, dat zij niets anders is dan een vorm van „vijfde colonne" ten dienste van de As."

„Dat is een dwaze laster, — antwoordde hij me —, rondgestrooid door tijdschriften, die slecht zijn ingelicht of met het Communisme heulen. Iedereen, die zich vierkant tegen het Sovietisch atheïsme stelt, wordt in de ogen van sommige schrijvers in de Verenigde Staten, als een verrader aangezien. Wij beminnen het Russische volk, maar wij verafschuwen het atheïstische communisme dat Lenin, Trotsky en Stalin probeerden op te dringen, en dat in uw eigen land meer sterfgevallen door honger veroorzaakt heeft dan de Duitsers.

Nooit zullen we ons onderwerpen aan de bevelen van een Komintern van Moskou, dat revolutie broedt in uw en mijn land, in ruil van de hulp, die Rusland van onze landen ontvangt."

Toen de leider van het Synarchisme het Communisme duchtig onder handen nam, schoot mij iets te binnen. Ik was uitgenodigd op een diner mij ter eere aangeboden, door der Heer Edward Trueblood, secretaris van de Noordamerikaanse Ambassade. Ter dier gelegenheid zouden mij enige intellectuelen van Mexico worden voorgesteld: de Professoren Edmundo O' Gorman en Mariano Alcocer van de Nationale Universiteit van Mexico, alsook Pater Gabriël Méndez Plancarte, directeur van het litterair maandschrift „Abside".

„Wat denkt U van de Synarchisten?" vroeg ik hun.

„Oh! dat is een half-fascistische organisatie," antwoordde Professor O'Gorman.

„Waarom beschouwt gij hen als halve fascisten?" vroeg ik verder.

„Om het eerlijk te zeggen, antwoordde hij hierop, weet ik niet veel van hen af. Waarschijnlijk omdat Hitler en Mussolini zich zo dikwijls en zo hevig tegen het Communisme uitlieten en vervolgens tegen de democratieën, zijn wij geneigd iedere organisatie die het Communisme veroordeelt als fascistisch te beschouwen."

Ik ben overtuigd dat de Professor het mis voor had met de Synarchisten halve fascisten te noemen, maar het deed duidelijk zien, waarom dit qualificatief zonder onderscheid werd toegepast. Aangezien in zekere landen van Zuid-Amerika sommige geestelijken aanhoudend het communisme aan de kaak hebben gesteld, hebben oppervlakkige en onnadenkende bladen de Synarchisten als sympathiserend met fascisme gebrandmerkt.

Veroordeelt het Synarchisme met dezelfde hevigheid communisme en fascisme?

In hun programma lezen we de volgende verklaring: „Het Synarchisme dringt er op aan dat geen enkel sociaal programma op nazie, fascistisch of op welke andere totalitaire staatsvorm geschoeid, in Mexico gang vinde. Het totalitarisme zou de dood betekenen van elk Synarchistisch streven, offeren, idealen en aspiraties".

Is het Synarchisme een partij die deels door de kerk wordt bestuurd?

Zekere geschrift hebben het Synarchisme als een partij afgeschilderd gedeeltelijk door de Kerk bestuurd. Is dat zo? — In mijn onderzoekingen bij de geestelijkheid heb ik er niet één gevonden die lid was, of die zelfs maar in betrekking stond met de beweging.

In hun nationaal programma staat duidelijk:

„Ieder sociaal programma voor Mexico, zal gebaseerd moeten zijn op de christelijke en democratische principen en de gewoonten van het volk. Het Synarchisme zal voortdurend streven om al de Mexicanen in een geest van nationale eenheid te verenigen, want hierin is de voorspoed en kracht gelegen. Maar het Synarchisme wenst iedereen ervan te overtuigen, dat het geen geestelijke beweging is."

„Het Synarchisme eist dat al zijn leden mannen van één stuk zijn in iedere sfeer van werkzaamheid. Maar het heeft niet de kleur van een katholieke partij, noch is er een lid van de geestelijkheid in zijn gelederen."

Gezinsleven als grondslag voor nationaal leven.

„Een nationaal programma voor Mexico moet de voortreffelijkheid van het gezin erkennen, beschermen en begunstigen. Het gezinsleven is de grondslag van de burgerlijke samenleving; het is nodig voor de vorming van den mens en tot het ontplooien van alle deugden van de christelijke beschaving."

Erkennend dat het nijpendste vraagstuk van Mexico de volksontwikkeling is, vraagt het Synarchisme volledige vrijheid van onderwijs en zal het niet tevreden zijn zo lang er nog één analphabeet in de gehele republiek rond loopt. Aangezien 70% van de bevolking van de landbouw leeft, zal het Synarchisme zijn beste krachten wijden aan de opvoeding van de landskinderen en volwassenen.

Het werk-program dat volledige sociale rechtvaardigheid voor den werknemer eist, verklaart:

„Het Synarchisme wenst dat de dag al aangebroken ware, dat iedere arbeider een rechtvaardige vergelding voor zijn werk ontvangt, dat de hygiënische en veiligheidscondities uitgebreider waren, dat de werknemers deel hebben in hun opbrengsten. Het Synarchisme wenst immer meer het werk van vrouwen en minderjarigen te beperken, en zal strijden opdat de Staat zijn roeping vervulle: de nijverheid helpen en begunstigen, de zwakkeren beschermen, om al het algemeen welzijn te behartigen.

„Wat meer is, het Synarchisme eist dat de klassenstrijd eindige, dat worde afgeschaft het systeem van „plaatselijke stakingen" tegen de wet georganiseerd met de hulp van politiekelingen en gewetenloze autoriteiten: de vlag van het Synarchisme moet wapperen om een einde te maken aan de verenigende strijd onzer opkomende nijverheid".

Heeft het Synarchisme Anti-Amerikaanse gevoelens?

De Heer Raleigh Gibson, secretaris van de Noordamerikaanse Ambassade, op de hoogte van mijn verlangen om alles van de beweging te kennen, vroeg mij na te gaan of er enige aanduiding van Anti-Amerikaanse gevoelens bestaat.

Zo deed ik.

Na verscheidene maanden van onderzoek, mocht ik hem mede delen, dat verre van antipathie te ontmoeten jegens de Verenigde Staten, ik integendeel een diepe waardering en bewondering voor dit land heb gevonden.

Het Mexicaanse volk hunkert er naar de handen te grijpen, die wij naar hen uitsteken in een oprechte en bestendige vriendschap. Natuurlijk als ieder volk op zijn vrijheid belust, verlangen zij hun eigen nationale zaken te regelen, wars van alle vreemde directieven.

Zij verlangen een vriendelijk begrijpen van hun vraagstukken, aspiraties en overleveringen en van het recht in vriendschap en wederzijds voordeel met de Noorderburen te leven".

„Het Synarchisme, verklaart zijn nationaal programma, verlangt eerlijk mede te werken met de houding en het standpunt van de Verenigde Staten, men hoopt dat op zijn beurt de Verenigde Staten altijd rekening zullen houden met standpunt van Mexico, zijn gebruiken en de geloofsovertuiging van zijn volk, zonder het minst te zoeken het een vreemde cultuur op te dringen. President Roosevelt heeft verklaard, dat de democratie over de gehele lijn de verdedigster is van vrijheid, verdraagzaamheid, zedigheid en van geloof, en juist naar deze idealen streeft onze beweging".

„Volgens de opinie van velen, is het Synarchisme de hoop van Mexico en alles wijst op een veel belovende ontwikkeling, in een democratie, overeenkomstig de verlangens, overleveringen en volkswijze. Zeker het is een beweging van groot belang en rijk aan mogelijkheden. Verre van het tegen te streven op zijn weg naar het zo verlangde doel, verdient het Synarchisme onze vriendelijke belangstelling en welwillend mede te leven.

WERELDNIEUWS

PATERS IN DE DIASPORA.

Vier van de Nederlandse Paters Benedictijnen uit Trinidad zijn nog steeds in Europa, een er van heeft onderdak gevonden in Oosterhout. Twee volgden een cursus in Nijmegen, doch dat is nu ook tot een voorlopig einde gekomen. Een heeft zijn titel gehaald in Wijsbegeerte en studeert nog in San Anselmo (Rome) Jus Canonicum.

Abt van Keizersberg sterft 97 jaar oud.

Enige tijd geleden overleed de eerste Abt van Leuven (Keizersberg). Hij was 97 jaar oud, 66 geprofest, 64 Priester en 43 jaar Abt. Hij werd beschouwd als de laatste Middeleeuwse monnik...... Voor zijn intrede in het klooster was hij Advocaat. Hij was een monnik van Maredsous en werd belast met de stichting van Leuven dat al terstond bij de opening tot Abdij verheven werd (1899).

NAZIE-BEHANDELING VAN DE ABDIJ VAN ST. ANDRIES BIJ BRUGGE.

De Abdij van St. Andries bij Brugge werd gesticht in 1899 als een Procuur voor Brazilië, doch in 1910 kreeg het de Missie in Katanga, Belgisch Congo, waar zij nu meer dan 40 Priesters hebben. In 1922 werd de Belgische Congregatie opgericht waartoe nu de Abdijen van Maredsous, Leuven en St. André behoren. Ook het Benedictijnse klooster op Trinidad, waar vele Nederlanders wonen werd van Brazilië uit gesticht, doch werd in 1927 verbonden met de Belgische Congregatie der Benedictijnen. Ook is er nog een Abdij van deze Congregatie in Portugal.

De bezetters hebben beslag gelegd op de Abdij van St. Andries doch gaven acht dagen tijd. Intussen hebben de monniken al hun have overgebracht naar andere oorden zodat de bezetters een leeg huis vonden. Het grootste deel van Paters heeft onderdak gevonden in het Zusters Huis 'Bethanie' dat door de Abdij gesticht werd, en ongeveer op een kwartier afstands ligt. De jongere monniken zijn ondergebracht in de verschillende buitengoederen (Kastelen, zeggen ze in België) in de omgeving. Ook de Abdij-school is zo ergens ondergebracht en gaat gewoon door naar best vermogen. De Abt van St. Andries schrijft dat een van de monniken Dom Emmanuel de Meester S.T.D. het lot heeft ondergaan van de Apostelen Petrus en Paulus.

Een ander monnik, Dom Simeon van Thijn, een bekeerde Jood, is met nog een rasgenoot door de bezetters buiten het klooster gezet, doch verblijft nog voorlopig in de omgeving.

De Abdij-Kerk is door de bezetters gesloten doch wordt als zodanig gerespecteerd, ze mag op Zondagen gebruikt worden en dan komt de ganse Communiteit daar bijeen. Nog worden novicen aangenomen en kort geleden zijn nog zes monniken Priester gewijd. Er zijn dus nog wel enkele lichtpunten in de droeve geschiedenis van onze vertrapte landen.

NOORDAMERIKAANSE BEVELHEBBER IN EUROPA.

Het Hoofdkwartier van het Noordamerikaanse leger in Engeland maakte bekend, dat Generaal-Majoor Leonard Townsend Generaal-Majoor Russell P. Hartle is opgevolgd als bevelhebbend officier der Noordamerikaanse grondstrijdkrachten in het Europese krijgsgebied. De aard van Hartle's nieuwe post werd niet bekend gemaakt (Londen, (P) 16.7).

Tweejarig bestaan van J. P. F.

De Voorzitter, Dokter Wix, laat een ernstige waarschuwing horen voor de toekomst.

De Voorzitter, Dokter Wix, laat een ernstige waarschuwing horen voor de toekomst.

De Algemene Surinaamse Vereniging „Justitia Pietas Fides" had moeilijk groter succes kunnen boeken dan zij gisterenavond gehad heeft bij de officiële herdenking van het tweejarig bestaan der Vereniging. Niet slechts, dat het publiek in groten getale was opgekomen, doch de organisatie was in één woord af, terwijl het programma op zichzelf goed in elkaar zat.

Een groot deel van het succes was ongetwijfeld te danken aan den ceremonie-meester, den Heer Wim van Kanten, die zich als een uitstekend Conférencier ontpopte. Door zijn snedige opmerkingen en het goed aangrijpen van tere quaesties had hij zijn toehoorders in zekere mate „in bedwang", hetgeen trouwens ook gezegd kan worden van degenen — die optraden, gezien o.a. de wijze waarop hij de vioolsolo, welke van het programma geschrapt werd, tóch liet doorgaan.

Onder de aanwezigen bemerkten wij: den Heer Carel N. Winkel, Ondervoorzitter van de Staten van Curaçao en Beschermheer van J.P.F., den Heer Mr. Eduard M. Elias, Hoofd van de Gouvernements Persdienst, Kapitein George Seppen, Commandant van de Kazerne Habaai, Dr. Wybojan Goslinga, Directeur van het Departement van Onderwijs en Volksontwikkeling, den Heer Frederik A. Vromans, Vertegenwoordiger der Directie C.P.I.M. en den Heer Alfred John Bosch Reitz, Directeur van de N.I.G.M.

Even over 20 uur opende de Heer Wim van Kanten de avond met een kort welkomstwoord, waarop het J.P.F.-Orkest samen met het mannen- en kinderkoor het Wilhelmus ten gehore brachten, staande aangehoord door de aanwezigen.

De Voorzitter der Vereniging, Dr. Richard Joseph Wix nam vervolgens achter de lezenaar plaats voor het uitspreken van de goed doorwrochte redevoering van Dr. J. del Prado, Statenvoorzitter van Suriname, die zijn bezoek aan Curaçao moest uitstellen wegens gewichtige werkzaamheden.

Vlot voorgelezen door Dr. Wix duurde de rede toch langer dan een half uur, hoewel weinigen of niemand der aanwezigen hierover klaagde, gezien de interessante inhoud ervan.

Dr. Del Prado's rede getuigde van een scherp inzicht in de huidige situatie en een grote kennis van zijn land en landgenoten. De huidige economische toestand in Suriname ging hij na in détails, vooral de landbouw en zijn mogelijkheden werden besproken, voorts de verhouding tussen Suriname en Curaçao en tenslotte de positie van Suriname — en ook van Curaçao — in het Nederlands Rijksverband.

Dr. Del Prado pleitte in zijn redevoering speciaal voor het handhaven der Comité's Curaçao-Suriname en Suriname-Curaçao. De huidige werkloosheid van deze Comité's schreef hij grotendeels toe aan de biezondere tijdsomstandigheden. Als de oorlog eenmaal is afgelopen zullen zij van groot belang blijken te zijn.

Een warm applaus besloot de grote redevoering.

Volgens het program moest hierna een radio-uitzending van de Avros worden opgevangen, waarbij de Heren Practizijn Samson, G.P.D.-man Van de Walle en Statenlid De Mirando Curaçao van Paramaribo uit zouden toespreken.

De uitzending kon echter niet worden opgevangen. De gramofoon-plaat met een toespraak van Dr. J. del Prado, welke per luidspreker werd versterkt, was ook een experiment, dat volgens Conferencier Van Kanten zóver slaagde dat er geluid gehoord werd.

De Onder-Voorzitter van de zustervereniging van J.P.F. op Aruba, de Heer Philipszoon, sprak nu namens de Surinamers op Aruba een woord van waardering voor het werk, dat J.P.F. hier doet.

Wr. Wix dankte voor de woorden van den Heer Philipszoon en zeide verder, dat de Voorzitter van de Vereniging Suriname op Aruba, de Heer Hector Findlay, gaarne hedenavond aanwezig had willen zijn, hetgeen echter niet mogelijk heeft kunnen zijn. Zaterdag komt de Heer Findlay echter naar Curaçao en zal hij de voortzetting van het feest bijwonen.

Voorzitter Wix nam de gelegenheid te baat om enkele felicitatie-boodschappen voor te lezen, waaronder het volgende telegram van Dr. Del Prado:

„Hartelijke gelukwensen verjaardag vereniging hulde goede leiding en samenwerking leden moge toekomst groei en bloei bevorderen — Delprado".

Dr. Wix ving nu zijn eigen redevoering aan, die hij met grote vurigheid en voor de vuist hield. Wij willen hieronder trachten in het kort weer te geven wat hij zeide:

„Men heeft mij gevraagd waarom wij eigenlijk zoveel feest vieren om het tweejarig bestaan van onze vereniging. Twee jaren is toch niet zulk een lange tijd.

Ik zal U dus vertellen waarom wij feest vieren. In de eerste plaats is in de statuten de bestuursperiode vastgesteld op twee jaar. Maar dit is niet de voornaamste reden. Deze is, dat ons op Curaçao gelukt is wat tot nu toe nooit heeft kunnen plaatsvinden: dat de Surinamers van hoog tot laag tot elkaar kwamen en in gezamenlijk verband bewezen hebben één te kunnen zijn. Dat zij op deze weg zullen voortgaan is dan ook wat ik ten sterkste hoop. In dit verband wil ik vanavond tot U spreken. Het is geen feestrede met mooie phrasen, die ik tot U wil houden. Ik been geen goede spreker. Neen. Ik ga een ernstig woord tot U richten op deze avond. Ik ga U spreken over de verantwoordelijkheid, die in deze tijd op ons Surinamers, hier en in ons land, rust.

Gij hebt reeds gehoord op welke wijze de grote Del Prado de toestand van U nu uiteengezet heeft. Ik wil U waarschuwen voor de toekomst.

J.P.F. is niet slechts een vereniging om alle Surinamers op Curaçao bij elkaar te houden. De doelstelling is veel wijder dan U misschien wel denkt.

Wij moeten een voorbeeld geven aan onze landgenoten in Suriname en ik kan zeggen, dat dit voorbeeld in de afgelopen twee jaar goed geweest is. Het is een feit, dat hier op Curaçao de Surinamers een veel duidelijker begrip hebben van de ernstige toestand waarin ons land verkeerd. Ik wil hiermede niet blameren degenen, die in Suriname thans ook wakker schijnen te worden. Ik wil niet aanvallen de anderen, die ook reeds goede pogingen in het werk stellen.

De huidige welvaart in Suriname is voornamelijk te danken aan de biezondere tijdsomstandigheden. Maar wat daarna? Wat als de bauxiet-bedrijven, waaraan Suriname een groot deel van zijn inkomen te danken heeft, gaan sluiten? Het is beschamend om te zien hoe weinig men in Suriname doet om een zeker schijnende ramp te voorkomen.

Wij zullen niets bereiken door steeds de overheid en den Gouverneur te laken. Deze hebben natuurlijk ook schuld, maar van de overheid moeten wij niet alles verwachten.

Het is daarom goed als men ziet wat wij hier doen. Met trots kan ik zeggen, dat de financiële situatie van onze vereniging gezond is. **Suriname moet begrijpen, dat men in deze tijd ook de is groot en ruim en rijk genoeg om niet te moeten afhangen van de zorg van anderen (hier wordt de spreker onderbroken door een donderend applaus).**

Wij moeten zorgen, dat wij ons niet zullen behoeven te schamen voor de jeugd van morgen, als zij ons zullen vragen wat wij gedaan hebben in de tijd dat wij het goed hadden.

Zou Suriname bijvoorbeeld niet kunnen doen wat wij doen. De leden van onze vereniging betalen elke maand één gulden.

Maar wat zou de Surinaamse bevolking niet kunnen bereiken als elke inwoner maandelijks één gulden of zelfs vijftig cent inlegde. Waarom kan in Suriname de mogelijkheid hiervoor niet geschapen worden?

Als wij dit zouden doen, dan ben ik er zeker van dat straks een bevrijd Nederland ons met andere blik zal aanzien. Dan zal Suriname getoond hebben wat te kunnen. Dan zullen wij niet het zorgenkind van weleer zijn.

Maar ook op ons, hier op Curaçao, ligt een zeer grote verantwoordelijkheid.

De meesten onzer zijn werkzaam in de grote oliebedrijven. Maar wat — hetgeen zeer wel mogelijk is — als zij straks bijvoorbeeld naar Venezuela verplaatst worden. Men behoeft helemaal geen pessimist te zijn om te zien, dat een debacle dan niet zal uitblijven.

Wij moeten de Surinaamse jeugd hier zodanig opleiden, dat zij niet vervreemd worde van Suriname. De liefde voor ons land moeten ook zij deelachtig worden. Dan zullen wij onze plicht gedaan hebben tegenover onze kinderen en tegenover Suriname.

Ik vraag U allen dit woord van mij ter harte te nemen. Ik hoop, dat als Gij naar huis gaat, Gij er gunstig ernstig over zult nadenken. Slaat de handen in elkaar en staat als één man achter Uw Bestuur!"

Een ware ovatie oogst Voorzitter Wix met zijn woorden, die op alle aanwezigen een diepe indruk schijnen gemaakt te hebben.

De Heer Van Kanten neemt nu weer zijn taak als ceremonie-meester op en vraagt allen om thans staande het Surinaamse volkslied aan te horen, gespeeld en gezongen door orkest, mannen- en kinderkoor.

Fors klinkt het door de zaal: „Suriname's trotse stromen......"

„Hoe passend is het", aldus de Heer Van Kanten verder, „als wij nu het lied aanhoren van den groten Curaçaosen componist Charles Maduro: „Welcome Home", dat door het orkest gespeeld zal worden".

Onder leiding van Dirigent Willy Oosterlen speelt J.P.F.'s kamerorkest dan uitstekend de Curaçaose mars.

„Blijft één", ook een lied met symbolische naam, wordt door het mannen- en kinderkoor gezongen onderleiding van den Heer Sedney.

Van Kanten leidt nu het nummer „Angelus" in, dat door het kinderkoor gezongen wordt onder leiding van Mejuffrouw Clara Gaddum, die tijd en zorg besteed heeft ter volmaking van het kinderkoor. „Tante Claartje, zoals zij door alle Surinamers hier genoemd wordt", aldus de Heer Van Kanten, „heeft mij een oorvijg beloofd indien ik haar naam zou noemen. Maar ik risqueer toch de oorvijg om deze dame te noemen, die ons allen op Curaçao tot voorbeeld kan strekken door haar gedrag en energie".

Een ovatie wordt door de aanwezigen gebracht aan Mejuffrouw Gaddum, die zich echter niet vertoont. Ook Mejuffrouw Parisius wordt toegejuichd.

Hierna sprak nof de Heer Vromans, die getuigde van zijn respect voor de Surinamers en voor hun aanhankelijkheid aan de Koningin.

Tot laat in de avond bleef men verder bijeen.

MEVROUW DE GROOTS EZEL.

Wie in Spritzer & Fhurmanns uitstalkast heeft gekeken zal bemerkt hebben, dat het protret van Dr. de Regt naar de andere etalage is verhuisd om plaats te maken voor een nieuw, groot doek, geheten „Landzaat, rijdende op Ezel". Het stuk is al even Curaçaos als de Hoedenvlechtster en wij geven beslist de voorkeur aan dit genre, juist omdat het zo karakteristiek is voor ons land. Mevrouw de Groot is iemand, die in tegenstelling met veel gedilettantiseer alhier, ware talenten bezit en in Parijs, Nederland en Brazilië goede naam gemaakt heeft door haar arbeid. Behalve dat zij verschillende prijzen gewonnen heeft, werd ook regelmatig uit haar werk gereproduceerd. Men zal uit hetgeen wij bij vroegere gelegenheden hebben geschreven zich wel herinneren, dat Mevrouw de Groot ook op de Parijse wereldtentoonstelling van 1937 geëxposeerd heeft en in Nederland o.a, naam maakte door haar schilderwerk in de KRO-studio te Hilversum. Dit nieuwe werk is een groot stuk en wie thuis is in de Curaçaose dreven heeft de aantekening onder het stuk niet van node. Hij ziet, dat het stuk gemaakt is bij de grote geitenkraal op Muskus' plantage bij Westpunt. Dit stuk is in zoverre ook een unicum, omdat het wel bekend zal zijn hoe lastig het is, de meer buiten het directe contact van hoofdstad levenden tot het poseren te krijgen. Deze man, op echt-Curaçaose wijze op zijn ezel zittend, is even markant geschilderd als de hoedenvlechtsters en wasters van andere stukken, die meer bekendheid hebben verworven. Wij raden ieder aan bij het passeren van de Breedestraat aan de Punt even stil te staan bij genoemde winkel en het schilderij te bekijken.

In antwoord op een ons tot de gedane vraag, of deze schilderstukken te koop zijn, hebben wij ons tot de schilderes gewend, die de vraag bevestigend beantwoordde. Alle stukken, met uitzondering van Dr. de Regts portret, zijn te koop.

RADIO-UITZENDINGEN STOPGEZET.

De Gouvernementspersdienst vernam hedenmorgen uit New York, dat in verband met speciale maatregelen der Noordamerikaanse radio-autoriteiten alle radio-uitzendingen door buitenlandse organisaties in de Verenigde Staten van Noord-Amerika gevestigd voorlopig zijn afgelast.

NEDERLANDSE ANTILLEN LAWN TENNIS BOND.

De aangekondigde tenniswedstrijd tussen de Heren Pietersz en Henry zal a.s. Zondag niet doorgaan. Bovendien zal in verband met het vertrek van den Heer Richard Henry en de schorsing van den Heer Pietersz, de winnaar van de wedstrijd tussen de Heren Oscar Salas en L. Tjin A. Djie direct in de eindstrijd te komen.

LUX

Gisteren is verschenen het eerste nummer van „Lux" algemeen tweemaandelijks tijdschrift onder redactie van H. M. Hulsman O.P. Hoofdredacteur, Fr. M. Rigobert, Secretaris, Mevr. E. B. M. da Costa Gomez-Heiling, Mr. J. J. A. Ellis, Dr. Joh. Hartog en Mr. H. J. M. Hoogeveen.

Het wordt technisch verzorgd door de Drukkerij Scherpenheuvel, zodat nette afwerking verzekerd is.

Het nieuwe blad behoort zeker tot de best verzorgde publicaties van ons staatsdeel en bij eerste kennismaking zal men het slechts betreuren, dat het slechts om de twee maanden verschijnt. De vraag naar Nederlandse lectuur wordt steeds dringender. Terecht schrijft De Redactie in haar „Inleiding" dan ook:

„Van vele zijden werd reeds lang en herhaaldelijk gevraagd om degelijke Nederlandse lectuur. En deze vraag werd nog dringender, toen met de val van Nederlands Oost-Indië feitelijk alle Nederlandse tijdschriften mee ten onder gingen. Slechts wat er in de Nederlandse staatsdelen op het Westelijk halfrond verscheen, bleef over. En dit was zeer weinig.

„Houdt brandende de lampen" schreef in Knickerbocker van 18 Januari 1943, iemand ter aanmoediging tot het behoud van de kennis omtrent Nederlandse cultuur, geschiedenis en literatuur.

Lux nu wil zulk een lamp zijn".

Omtrent de bedoeling van „Lux" vernemen wij uit dezelfde inleiding:

„**Lux** wil een tijdschrift zijn, niet zo maar tussen de anderen, die wekelijks of maandelijks verschijnen als propaganda-materiaal of verenigingsorgaan:

Niet een tijdschrift, dat men koopt, meer of minder vluchtig leest en dan aan zijn lot overlaat.

Lux wil zijn en steeds meer en meer worden een rijke gave aan het volk, van welke gezindte ook, wat in deze tijd behoefte heeft aan meer degelijke lectuur.

Lux wil zijn een schat voor de geest, het verstand en het hart en een bron van Christelijke zin, van bloeiende schoonheid en vormende kennis.

Lux wil worden een blijvend gewaardeerd bezit in al die gezinnen, waar de geest niet volkomen verwaarloosd wordt.

De redactie ziet in dit eerste nummer nog niet al haar idealen verwezenlijkt, alle wensen vervuld. Trouwens één aflevering is er te beperkt voor en een traditie moet groeien en schiet niet plotseling en volmaakt uit de grond".

Terecht daarom vraagt de Redactie ieders medewerking, en het is zeker verblijdend, dat de redactie reeds getuigen mag, dat deze medewerking tot nu boven verwachting was en zelfs voor de toekomst zoveel belofte inhoudt, dat de mogelijkheid niet uitgesloten is, dat „Lux" binnen afzienbare tijd een maandschrift worden zal". Helaas geven hiervoor op het ogenblik nog de bekende Curaçaose technische moeilijkheden te grote bezwaren.

Na een gedicht van Guido Gezelle „Fiat Lux", dat symbolisch de bedoeling van het periodiek weergeeft

FIAT LUX! — De zonne, ontembaar,
zegepraalt: de nevel zwicht:
onverwinlijk is de Waarheid,
onverheerbaar is het Licht.

schrijft Zijne Hoogwaardige Excellentie Mgr. P. I. Verriet O.P. Apostolisch Vicarius van Curaçao, een verdere inleiding op dit „Het worde licht", welk artikel even scherp als raak is:

In de branding van de wereldworsteling voor de vrijheid, voor de erkenning van de door God aan iederen mens gegeven en door God geheiligde rechten, is dit tijdschrift geboren, een vredeswerk, dat op bescheiden wijze wil medewerken, niet om de oorlog, maar om de vrede te helpen winnen.

Het is een verblijdend teken, dat het verschijnt op dit kleine niet onbeduidende stukje vrij Nederland, dat Curaçao heet, juist in deze tijd.

„Lux" is zijn naam.

Licht verspreiden is zijn doel, over de velerlei vraagstukken, die het leven, speciaal die het Curaçaos gemeenschapsleven raken, en die zich na de oorlog zullen voordoen. Licht verspreiden in de geesten en de harten van zovelen, als er geroepen zullen worden om in onze gemeenschap, een vooraanstaande plaats in te nemen, en de geestelijke ontwikkeling van ons volk te helpen uitbouwen.

Het licht der Christelijke beginselen, dat uitstraalt van Hem. Die van Zichzelven gezegd heeft: „Ik ben het Licht der wereld: Die Mij volgt, wandelt niet in de duisternis", moet geheel het leven, zowel individueel als maatschappelijk, bestralen. Het moet doordringen in iedere mensenziel, die volgens Tertulliaans woord van nature Christelijk is, en daar de kiemen van Goddelijk leven, en van de daaruit opbloeiende Christelijke beschaving, openleggen en ontwikkelen:

De natuur maakt geen sprongen. Alles groeit en ontwikkelt zich volgens de wetten van geleidelijkheid. Het rijk van de geest en de bovennatuur is evenzeer aan deze wetten onderworpen. Wat met Paulus gebeurde op de weg naar Damascus, toen zijn menselijke trots tegen de rotsen te pletter geslagen en hij, in één ogenblik door Gods genade van een der felste Christus-vervolgers, een der vurigste Christus-volgers, een van zijn machtigste Apostelen werd, is geen regel, maar blijft uitzondering. Met Gods genade is er in ons geestelijk leven een gestadige ontwikkeling van goed naar beter en van beter naar best, totdat wij de graad van geestelijke ontwikkeling bereikt hebben die God in Zijn Alwijze Voorzienigheid voor eenieder bestemd heeft.

De geestelijke ontwikkeling van een volk is evenzeer aan deze wetten van geleidelijkheid gebonden. Zij laat zich niet dwingen en opdringen door „cultuurkamers" en dergelijke. Deze hebben alleen in zover waarde, als zij ontstaan zijn uit de zich openbarende behoeften van een volk, en als zij de aanwezig zijnde krachten stimuleren om zich te wijden aan de verdere ontwikkeling van een volk. Door geleidelijke ontwikkeling moeten de factoren wakker geroepen en de omstandigheden geschapen worden, waaronder het mogelijk is een volk tot een hogere graad van ontwikkeling en beschaving te brengen. Zo lang deze factoren en deze omstandigheden niet aanwezig zijn, is iedere arbeid vruchteloos.

Sint Thomas leert het, dat er een bepaalde graad van stoffelijke welstand nodig is voor het beoefenen van de deugd, voor de beleving van de Christelijke zedenleer, m.a.w. voor de Christelijke beschaving.

Feller aanklacht tegen en feller veroordeling van de liberale economie, het liberale loonstelsel, de liberale opvatting van het familie-leven de woningtoestanden, zoals er, helaas nog maar al te veel hier gevonden worden, is wel niet denkbaar. Had men de plannen van den groten emancipator van ons volk, Monseigneur Niewindt, omtrent het vormen van dorpen, met kerk en school in het midden, maar gesteund en tot uitvoering gebracht, hoe geheel anders zou Curaçao er uitzien.

Tenslotte besluit Mgr. Verriet:

„Moge dit tijdschrift licht brengen in veler geesten en harten, en dat op velerlei gebied.

Moge het met Gods zegen, zij het op bescheiden wijze, bijdragen om de beschaving en ontwikkeling van ons volk op hoger peil te brengen.

Dit is onze enige wens".

Na deze beide inleidende stukken, waaraan wij het een en ander ontleend hebben ter introductie, volgen de eigenlijke artikelen:

Het Mandement van 1868, Hoe het Mandement ontstond door Frs. v. Tilburg; **Geologie van Curaçao**, door Dr. J. H. Westermann; **P. Phoel**, een geschiedschrijver van Curaçao, door M. Latour O.P.; **De oude moeder**, een gedicht van Luc. Tournier; **Gebed van een zonderling, schets**, van J. Smeulders en **Kerkgang**, een gedicht van Mr. H. A. J. Gijsen van Aruba.

De inhoud is even afwisselend als veel omvattend, waaruit men het karakter van het periodiek als „algemeen" tijdschrift kan afleiden. Dit blad is een van de vele op Curaçao verschijnende tijdschriften, doch het is niet het vakblad, maar het algemene tijdschrift, dat ieder gaarne zal lezen.

Voor een abonnement (f 5 per jaar) op „Lux" wende men zich tot het Redactie-secretariaat St. Thomas College Curaçao. Losse nummers (f 1) zijn verkrijgbaar bij: De Hollandse Boekhandel en de R.K. Boekhandel St. Augustinus; en voor Aruba: Maria Convent, Kralendijk, Aruba.

CURAÇAO

VORMEN.

Hedenmorgen diende Zijne Hoogwaardige Excellentie Mons. Petrus I. Verriet O. P. het H. Vormsel toe in de parochie van het H. Hart te Janwé.

Hedenmiddag zal Zijne Hoogwaardige Excellentie het H. Vormsel toedienen in de parochie van Onze Lieve Vrouw van de Rozenkrans te Pietermaai.

Des namiddags zal Zijne Hoogwaardige Excellentie Mons. Petrus I. Verriet O.P. Zich naar de parochie begeven om een plechtig Lof te doen, dat om 16.30 uur begint. In de open lucht zal er dan Processie gehouden worden.

PATER OORSPRONG WORDT BETER.

Uit Puerto Rico kwam bericht, dat Pater Hyacinthus Oorsprong O. P., de Vicarius Provincialis der Nederlandse Dominicanen te Puerto Rico, die onlangs van de Laatste H. H. Sacramenten der Stervenden voorzien werd, aan de betere hand is. Zijn toestand baart geen zorg meer.

PATROONSFEEST OP GROOT KWARTIER.

Morgen, Zondag 18 Juli, wordt het feest van Onze Lieve Vrouwe van de Berg Carmel, de Patrones van de Parochie te Groot Kwartier, plechtig gevierd.

De gehele dag is het Aanbidding. Om 8.30 uur zal er een plechtige Hoogmis worden opgedragen, waaronder het Nederlands Mannenkoor zingt.

SINT ALOYSIUS KRING.

Aangezien de kinderen van de leden der Sint Aloysius Kring mede zullen lopen in de Processie te Groot Kwartier worden zij er aan herinnerd, dat zij om 16.30 uur aanwezig moeten zijn.

VERENIGINGSNIEUWS.

Katholieke Sport Centrale: Voetbal: 10.15 Veld A. Juniorenwedstrijd; veld B.: De Ruyter — De West (vriendschappelijk).

14.— Baseball: Quisqueya (Santo Domingo).

16.30 Vitesse II — De West II (competitie).

Santa Rosa. C.S.R. II — Ecuador II.

BILJARTEN IN HET ZEEMANSHUIS.

Hedenavond wordt er voor de Mannen van de Koopvaardij en Marine een biljartavond gehouden in het Katholieke Zeemanshuis. Het Bestuur van het Apostolaat ter Zee heeft aardige prijzen beschikbaar gesteld.

WELVERDIENDE BENOEMINGEN BIJ DE POLITIE.

Door den Minister van Oorlog zijn dezer dagen twee zeer bekende politiemannen tot een hogere rang bevorderd. Het zijn Adjudant Wetjes en Majoor Willemse. Het is een waardig slot van de politiehuldigingen. Beide populaire mannen zien hun arbeid en praestatie aldus op de juiste wijze gewaardeerd.

COLLECTE IN DE KATHOLIEKE KERKEN.

Men schrijft ons:

Op Zondag 18 Juli as. zal er een collecte gehouden worden onder alle H. Missen van de St. Anna Kerk en Pietermaai Kerk.

Deze collecte is welwillend toegezegd door Zijne Hoogwaardige Excellentie Mons. Petrus I. Verriet O.P. en is voor de Monseigneur Wulfingh Vereniging, die de belangen financieel van de Katholieke Missie in Suriname behartigt. Ook heeft de Vereniging een Bankrekening bij de Hollandse Bank Unie.

BURGERWACHT.

Bewakingsdienst.

Verplichte schietoefening op Zondag as. 18 Juli 1943 op de schietbaan te Hato voor: **groep 1 en 2 en voor degenen, welke niet aan hun voorgeschreven schietoefening hebben deel genomen in de maanden Juni en Juli.** Tenue: wacht-tenue zonder helm, zonder handgranaatzak, geweer medenemen. Vervoer: vertrek auto van Bureau Burgerwacht (via Groot Kwartier) naar Hato om 8 uur. Vertrek auto van Brionplein (via Plantersrust) naar Hato om 8.15 uur.

GENEESKUNDIGE DIENST.

De dienst in het stadsdistrict wordt waargenomen: van Zaterdag, de 17 Juli 18 uur af tot Zondag, de 18 Juli 20 uur door den gouvernements-geneeskundige: A. van der Sar, arts, Beethovenweg, telefoon No. 1786.

